

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران

جایزه ادبیات نوبل و ناکامیهای ادبیات فارسی

محمد جواد عرفانی بیضایی *

مجتبی جعفرپور**

چکیده:

یکی از جایزه های بین المللی جایزه نوبل است که توسط آلفرد نوبل به وجود آمد و هر ساله به وسیله بنیاد نوبل و بر اساس درآمدهای شخصی نوبل طبق وصیت نامه او پرداخت می شود.

کشورهای پیشرفته جهان از زمان تأسیس این بنیاد سهم زیادی از این جایزه مطرح بین المللی کسب کرده اند و این جایزه در افزایش وجهه علمی - فرهنگی آن کشورها تاثیر بسزایی داشته است.

از آنجای که معیارهای بنیاد نوبل آرمان خواهی در جهت اهداف بشری است. به نظر می رسد نویسندگان ما در جهت این معیار گام برنداشته اند. از سوی دیگر علل دیگری هم سبب ناکامی ادبیات فارسی در کسب جایزه ادبی نوبل شده است که می توان به مواردی چون بحث ترجمه و نداشتن ترجمه مناسب و درست - کم بودن انتشارات در ایران - کم کار بودن نویسندگان ایرانی - نبودن فرهنگ مطالعه در ایران - مسأله معیشت و نبودن هنر نویسندگی به عنوان یک شغل اشاره کرد.

کلید واژه ها: جایزه نوبل، بنیاد نوبل، برندگان جایزه نوبل، ناکامی ادبیات فارسی، نویسندگی، ترجمه

* استادیار دانشگاه پیام نور M_erfani@pnu-ac.ir

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی**

مقدمه :

جهان امروز عرصه رقابت قدرت‌های بزرگ جهانی است ، رقابتی در جهت استثمار و استعمار کشورهای دیگر تا بتوانند به وسیله آن به ثروت بیشتری دست یابند . و در این رقابت از تمام امکانات موجود خویش برای رسیدن به هدف خود استفاده می کنند . از جمله امکانات نظامی - اقتصادی و فرهنگی . تواناییهای نظامی و اقتصادی ابزاری هستند با قدرت بیشتر که در قرن های گذشته از آن ها استفاده بیشتری می شده است ، اما قدرت فرهنگی ابزاری جدیدتر و موثرتر از سایر ابزار قدرتی هستند که در یک قرن گذشته حضور خود را آشکارتر کرده است .

در میان ابزار فرهنگی ادبیات نقش و جایگاه خاص و مشخص تری دارد ، و با توجه به ظهور رسانه های همگانی چون رادیو و تلویزیون و اینترنت جایگاه خود را در جهان غرب محکم حفظ کرده است . چرا که ادبیات منشا ظهور اندیشه ها و آرمان خواهی هاست که توسط نویسندگان نخبه آن سرزمین شکل می گیرد و در ادبیات تجلی پیدا می کند و می توانند بر فرهنگ سرزمین های دیگر اثر بگذارند و فرهنگ آن سرزمین را به سمت اهداف استعماری خود سوق دهند . اما روش های معرفی آثار این اندیشمندان و نویسندگان مختلف است . یکی از آن ها اعطای جایزه های بین المللی است که یکی از این جایزه ها جایزه نوبل ادبی است که تاریخ ۱۱۵ ساله دارد . در این ۱۱۵ سال کشورهای زیادی از قاره های مختلف جهان موفق به دریافت این جایزه شده اند و البته سهم کشورهای پیشرفته بیشتر است چرا که به ارزش این جایزه ها در معرفی اندیشه های نخبگان خود پی برده اند .

اما کشور ما ایران متأسفانه با داشتن پیشینه درخشان در زمینه ادبیات هنوز نتوانسته این جایزه را حتی برای یک دوره هم کسب کند . پس بررسی عملی این موضوع که چرا ادبیات ما

نتوانسته این جایزه را کسب کند مهم و اساسی است که در این پژوهش به بررسی علل آن به صورت مفصل پرداخته شده است.

بیان مسأله :

جایزه نوبل پس از تأسیس بنیاد نوبل از اهمیت فراوانی برخوردار شده است که در حوزه ادبیات هم مهم است. ادبیات جهان امروز ساختار محکمی پیدا کرده است و کشورهای جهان در صدد هستند جایزه نوبل را در جهت شناساندن ادبیات سرزمین خود به دنیا کسب کنند. چرا که با کسب این جایزه مهم خوانندگان زیادی برای مطالعه آثار آن کشور از سراسر جهان اشتیاق پیدا می‌کنند. از این رو برای به دست آوردن این جایزه رقابت تنگاتنگی به راه افتاده است. وقتی خوانندگان زیادی از همه جهان داشته باشند خواسته و ناخواسته اندیشه‌های حاکم بر آثار پدید آورندگان آن کشور بر خواننده اثر می‌گذارد و یک گام کشور پدید آورنده به سمت جلو در جهت استعمار کشورهای دیگر برمی‌دارد. از این رو می‌بینیم که کشورهای قدرتمند سهم زیادی از این جایزه را در طول سال‌های پس از تأسیس بنیاد نوبل کسب کرده‌اند و بر فرهنگ کشورهای ضعیف‌تر تأثیر گذاشته‌اند. پس کسب این جایزه برای کشور ما هم مهم به نظر می‌رسد. با توجه به این که تا کنون کشور ما نتوانسته این جایزه را کسب کند کشف علل آن مهم می‌باشد.

سابقه و ضرورت انجام تحقیق :

با توجه به تحقیقات در زمینه کشف علل ناکامی ایران در کسب این جایزه کار جدی صورت نگرفته است جز آثاری که در جهت معرفی برندگان نوبل بوده است که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

۱- جایزه نوبل ادبیات - بخشی - علی - انتشارات حریر - ۱۳۹۲ . این کتاب توسط آقای علی بخشی در سال ۱۳۹۲ به چاپ رسیده است . ایشان در این کتاب به بررسی تاریخچه بنیاد نوبل پرداخته است و همچنین نگاه کوتاهی به زندگی برندگان این جایزه ادبی همراه با عکس برندگان این جایزه داشته است .

۲- زندگی نامه برندگان جایزه نوبل ادبیات - آقا شیخ محمدی ، مریم-نوری نشاط ، سعید- (۱۹۹۴-۱۹۰۱) - انتشارات کسری - ۱۳۷۴ . این کتاب زندگی نامه برندگان جایزه نوبل است که توسط خانم مریم آقا شیخ محمدی و آقای سعید نوری نشاط در سال ۱۳۷۴ چاپ شده است . همان طور که از اسم این کتاب برمی آید نویسندگان به بررسی زندگی نامه هریک از برندگان به صورت خلاصه پرداخته اند . این کتاب هم دارای تصاویری از هر برنده می باشد .

۳- برندگان جایزه نوبل از آغاز تا کنون - همایون پور - هرمز- (۱۹۹۹-۱۹۰۱) - نشر فروزان- ۱۳۷۸ . کتاب برندگان جایزه نوبل از آغاز تا کنون توسط آقای هرمز همایون پور نوشته شده و در سال ۱۳۷۸ چاپ شده است . این کتاب به بررسی زندگی آلفرد نوبل می پردازد و همچنین تاریخچه مختصری از زمان تأسیس بنیاد نوبل را بیان می کند و همچنین به توضیح زندگی نامه و آثار برندگان تا تاریخ نشر این کتاب پرداخته است .

با توجه به این که کشور ما تا کنون نتوانسته است جایزه نوبل ادبی را کسب کند پی بردن به علل این مسأله از اهمیت فراوانی برخوردار است و رسیدن به ریشه این علت ها یکی از مسائل مهم می تواند باشد .

سوال تحقیق

۱- علل ناکامی ادبیات ایران در کسب جایزه نوبل چه مواردی است ؟

فرضیه ها :

۱- به نظرمی رسد عواملی که منجر به ناکامی ادبیات ایران در کسب جایزه نوبل می شود موارد زیر باشد :

۱-۱- تفاوت نگرش و اندیشه نویسندگان ایرانی با اندیشه های بنیاد نوبل

۲-۱- بحث ترجمه و نبودن ترجمه درست و مناسب در سطح بین المللی

۳-۱- کم بودن انتشارات ایران نسبت به نرم جهانی

۴-۱- عدم دانش تخصصی ادبیات مناسب با سطح بین المللی

۵-۱- مسأله معیشت و نبودن هنر نویسندگی به عنوان یک شغل در ایران

۶-۱- نبودن فرهنگ و نیاز مطالعه در جامعه ایران

۷-۱- تأثیر مسائل سیاسی

اهداف :

۱- پی بردن به جایگاه ادبیات فارسی در جهان امروز

۲- کشف علل ناکامی ادبیات فارسی در کسب جایزه نوبل

۳- پی بردن به مشکلات نشر و ترجمه در ایران

روش انجام تحقیق :

-مطالعه کتابخانه ای و فیش برداری

-مقایسه آثار نثر فارسی دوره معاصر و استنتاج موارد مهم

-مراجعه به آثار نظم در شعر معاصر و بررسی درون مایه شعر این دوره

-دسته بندی و جداسازی مطالب مختلف مرتبط با موضوع

زندگی نامه آلفرد نوبل

آلفرد برنهارد نوبل (۱۸۲۳-۱۸۹۶) شیمیدان و مخترع سوئدی بود و در ۱۸۳۳ در سوئد دیده به جهان گشود. پدرش امانوئل نوبل آدمی قوی و جاه طلب و دانشمند بود و به هنگام تولد آلفرد با ورشکستگی رو به رو شد. او در سن ۲۰ سالگی شیمیدان با تجربه و زبان دانی قابل شده بود و به زبانهای آلمانی، روسی، فرانسوی و سوئدی آشنایی داشت و می توانست با آن زبانها بنویسد و سخن بگوید. نوبل در سال ۱۸۶۷ موفق به اختراع دینامیت شد. او همچنین بعدا به اختراع بالستیت توفیق یافت و این نخستین باروت بی دود نیترو گلیسرین بود که بعدها برای ساختن کوردیت یا باروت بی دود به کار رفت. آلفرد برنهارد نوبل در سال ۱۸۹۶ در سان مو ایتالیا در گذشت. (بخشی، ۱۳۹۲: ص ۲۰)

وصیت نامه آلفرد نوبل

آلفرد نوبل پیش از مرگش در تاریخ ۲۷ نوامبر ۱۸۹۵ وصیت نامه ای به جا گذاشت که بعدا اساس بنیاد نوبل را تشکیل داد. متن این وصیتنامه به این شرح است:

با کل ما ترک نقد من به شکل زیر عمل کنید : سرمایه ام که در معجاری امن اقتصادی توسط کارفرمایان من سرمایه گذاری می شود باید صندوقی را تشکیل دهد که سود سالانه آن به شکل جوایزی بین کسانی که در سال پیش از آن بیشترین نفع را به بشریت رسانده اند توزیع گردد . (آقا شیخ محمدی ، نوری نشاط ، ۱۳۷۴:ص ۲۰)

ویژگی های آثار برندگان نوبل از نظر بنیاد نوبل

بنیاد نوبل که در سال ۱۹۰۰ تأسیس شده است تا کنون به ۱۱۶ نفر جایزه ادبی نوبل را اعطا کرده است . این جایزه توسط هیئت ویژه اعطای جایزه به برندگان این جایزه داده می شود . اما این بنیاد بر اساس ویژگی های خاصی که در آثار هر یک از نویسندگان این جایزه تشخیص می دهد این جایزه را اعطا می کند . اما این ویژگی ها چیست ؟

ما در این جا اهم آن ها را ذکر می کنیم : ۱- داشتن تخیلات قوی ۲- واقع گرا بودن ۳- توجه به مشکلات بشر ۴- داشتن اندیشه آرمان خواهی و آزاد اندیشی ۵- حماسه گرایی ۶- خلاق بودن ۷- حقیقت جویی و کمال خواهی ۸- داشتن احساسات قوی و زیبا ۹- داشتن توانایی خاص نوشتن ۱۰- تاریخ نگاری ۱۱- توانایی توصیف گرایی موفق و روایت گری ۱۲- روان بودن و شور و شوق داشتن یک اثر

علل موفق نشدن ادبیات ایران در کسب جایزه نوبل

بنیاد نوبل در سال ۱۹۰۱ اولین برنده ی ادبی نوبل را اعلام کرد و جایزه را به سولی پرودوم فرانسوی داد . کسی که در آثارش به مسائل آرمانی توجه خاص داشت و امروز از آن تاریخ ۱۱۵ سال می گذرد و در این سالها کشورهای مختلف به نسبت متفاوت جایزه را کسب کرده اند و امروز این جایزه وجهه جهانی پیدا کرده است که کسب آن از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و به شکلی اندیشه خردمندان یک سرزمین را به تمام جهان معرفی می کند . اما

متأسفانه کشور ما ایران و ادبیات فارسی تا کنون موفق به کسب این جایزه نشده و نویسندگان ما نتوانسته اند این جایزه را کسب کنند. اولین سؤالی که به ذهن می رسد این است که به واقع علت این مسئله چیست و مشکل از کجاست که ادبیات ما با توجه به گذشته درخشان که ما نگاهی کوتاه در فصل گذشته به آن داشتیم نتوانسته جایزه ی نوبل را کسب کند. مهمترین بحث ما در این مقاله کشف علل این مسأله است. ابتدا فرضیه هایی را مطرح کردیم که به شرح زیر است:

۱- تفاوت نگرش و اندیشه های نویسندگان ایرانی با معیارهای مطلوب بنیاد نوبل

۲- بحث ترجمه و نبودن ترجمه درست و مناسب در سطح بین المللی

۳- کم کاری انتشارات و نویسندگان ایرانی در ایران نسبت به نرم جهانی

۴- عدم دانش اختصاصی ادبیات برابر با سطح جهانی

۵- مسأله معیشت و نبودن هنر نویسندگی به عنوان یک شغل در ایران

۶- نبودن فرهنگ و نیاز مطالعه در جامعه ایران

۷- تأثیر مسائل سیاسی

تفاوت نگرش و اندیشه نویسندگان ایرانی با معیارهای مطلوب نوبل

یکی از علل ناکامی ایران در کسب جایزه ادبی نوبل تفاوت نگرش نویسندگان ایران با ویژگیهای بنیاد نوبل است که باعث شده آثار ایرانی خوانش جهانی نداشته باشند.

بحث ترجمه و نبودن ترجمه درست و مناسب در سطح بین المللی

تعریف ترجمه

اما ترجمه چیست؟ بهتر است که از ترجمه تعریفی داشته باشیم، ((ترجمه عبارت است از نزدیکترین معادل زبان مورد ترجمه، اول از جهت مفهوم و بعد از لحاظ سبک. ترجمه خوب عبارت است از نزدیکترین معادل در زبان مترجم برای مطلب مورد توجه با حفظ مشخصات متن اصلی، تا آن جا که ظرفیت زبان اول ایجاب می کند و عجیب و دور از ذهن می نماید)) (خرمشاهی، ۱۳۹۰: ص ۲۲۳-۲۲۲)

ترجمه در ایران

یکی دیگر از مباحث مربوط، بحث ترجمه و نداشتن ترجمه خوب آثار ایرانی است که در این بخش به آن پرداخته می شود. اما قبل از آن به تاریخ ترجمه در ایران نگاهی داریم.

((کار ترجمه در کشور ما با کتابهای درسی دارالفنون آغاز شد و بر اثر احیاء صنعت چاپ اعزام محصلین به خارج گسترش یافت.)) (صفارزاده، ۱۳۷۰: ص ۴۰-۱۸)

درباره ی مترجم

مسئله بعدی خود مترجم است و این که استعداد مترجم باید چگونه باشد.

((استعداد نویسندگی مترجم باید در حدود استعداد کسی باشد که اثرش را ترجمه می کند. کسی که نتواند اثر قابل ملاحظه ای بنویسد بعید است بتواند اثر قابل ملاحظه ای را ترجمه کند. یک مترجم باید زبان شناس، شاعر و منتقد باشد. یک مترجم خوب باید مثل یک هنرپیشه ی خوب به کلمات حیات و حرکت ببخشد.

بررسی‌ها در طول سالیان نشان داد که متاسفانه اکثریت مترجمان ما کسانی هستند که به قول (جان دان) چون نمی‌توانند بنویسند به ترجمه می‌پردازند. مترجمی که این جمله را به روی کاغذ می‌آورد (چمن از ساحل شنی شروع می‌شود و ششصد متری تا جلوی خانه می‌دوید) ثابت می‌کند که نه تنها از استعداد نویسنده‌گی و خلاقیت او اثری نیست حتی اندک تشخیص لازم را هم ندارد، زیرا اولاً معنی (run) غیر از دویدن می‌تواند معادل دیگری مثل (ادامه دادن) داشته باشد و ثانیاً چمن قدرت دویدن ندارد مگر در خواب‌های افیونی دارائست‌ها! یا مثلاً مترجم آن قدر کم حوصله و تن‌آسا است که وقتی به یک واژه یا عبارت و اصطلاح جدید برخورد می‌کند، کافست که یک گوشه‌ی کلام برایش آشنا باشد همان را می‌گیرد و یک‌معنی‌من در آوردی از آن استخراج می‌کند.

(او امروز غروب دزد بازی خواهد کرد : he will play hookey this evening) (همان)

ترجمه‌ی معکوس

((امروزه ادبیات ما نیازمند به معرفی شدن به ادبیات جهان را دارد. تا این که ادب دوستان سرزمین‌های دیگر بتوانند با آثار نویسندگان سرزمین ما آشنا شوند. اما متاسفانه مترجمان ما توانایی این که بتوانند این آثار را ترجمه کنند ندارند. خانم امامی در این باره می‌گوید (بیش از نود درصد از مترجمان ما که مهارت قابل قبولی در ترجمه‌ی آثار داستانی یا فلسفی و دینی و علمی و تاریخی و فنی را از زبان انگلیسی به فارسی دارند این توانایی را که از فارسی به انگلیسی برگردانند را ندارند). نکته جالب توجه این است که ترجمه از فارسی به غیر فارسی

تخصصی است و تعداد کسانی که در ایران دارای چنین تخصصی باشند اندک هستند . جالب این است که بدانیم به زبان تخمین و آمار ، امروز در حدود ۵۰ نفر مترجم دوسویه (از فارسی به انگلیسی / از انگلیسی به فارسی) در ایران وجود دارد.)) (همان)

مشکلات ترجمه

بررسی مشکلات ترجمه از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است . اما این مشکلات چیست ؟
 ((استاد مهدی غبرایی که از برجسته ترین مترجمان حرفه ای و پرکار ایران امروز است به گوشه ای از مشکلات ترجمه اشاره کرده است و می گوید : (مشکلات ترجمه را به دو دسته تقسیم می کنم: اول مشکلات زبان ، فضا ، اساطیر ، ضرب المثل ، تلمیحات ، اشارات و مسائل سبکی و ساختاری خود اثر که مشکل درونی است . دوم مشکلات بیرونی یعنی موضوعات حساسیت برانگیز در جامعه ی کنونی که خود به دو بخش اخلاقی یا مسائل مربوط به روابط دو جنس و مسائل مذهبی تقسیم می شود . و از این مسئله ی دوم است که سانسور و خود سانسوری میزاید و یکی از آفت های مزمن نشر ترجمه ی ادبی همین است .)) (خرمشاهی ، ۱۳۹۰: ص ۲۳۴-۲۳۵)

به روز بودن مترجم

یکی دیگر از مسائل مورد توجه در بحث ترجمه به روز بودن مترجم است .

((استاد نجف دریا بندری مترجم پرکار و خوش ذوق معاصر در آغاز مصاحبه ای با نشریه ی کتاب هفته با مشخصات پیش گفته که در ۲۲ خرداد ۱۳۸۹ منتشر شده است چنین آورده است (همواره کوشیده ام تا خود را به عنوان یک مترجم به روز نگاه دارم . یک مترجم باید در سه

جبهه خود را به روز کند ، نخست آن که متوجه باشد زبانی که از آن ترجمه می کند چقدر تغییر کرده و در حال چه تغییراتی است . مثلا ما که از انگلیسی ترجمه می کنیم باید حواسمان جمع باشد که چه تغییراتی در زبان انگلیسی ایجاد می شود . اتفاقا این زبان از آن زبان هایی است که مدام در حال تغییر است . هر روز واژه های زیادی وارد آن می شود و مردمی که به انگلیسی صحبت می کنند اصطلاحات زیادی را به کار می برند که باید آن ها را آموخت . مترجم اگر به این مسائل توجه نکند خیلی زود توانش را از دست می دهد . مهارت دوم یادگیری و توجه به تغییر و تحول زبان فارسی است . ما مترجم ها گاهی فراموش می کنیم که زبان فارسی (به عنوان زبان مقصد در ترجمه) تا چه اندازه مهم است . گمان می کنیم از آن جا که زبان فارسی ، زبان مادریمان است آن را خوب بلدیم . زبان فارسی نیز مدام در تغییر و تحول است ، مخصوصا این روزها که واژه ها و عبارات زیادی وارد زبان ما می شود . ما به عنوان مترجم باید به این تغییرات توجه داشته باشیم . به گمان من جوانان در این عرصه کمی جلوتر از ما (پیران مترجم) هستند ، چون آن ها تماس بیشتری با جامعه دارند و همین باعث می شود که این تغییرات را به سرعت بیشتری در خود درونی کنند . اما سومین جبهه ای که یک مترجم باید در آن خود را به روز کند توجه به نویسندگان معاصرتر است .))(خرمشاهی ، ۱۳۹۰ : ص ۲۱۵)

کم بودن انتشارات در ایران نسبت به نرم جهانی

انتشارات

((نشر کتاب از قلمروهای با اهمیتی است که به دلیل ناشناخته ای در ایران نکاویده باقی مانده است . نه نظام آموزشی کشور ، نه نظام پژوهشی ، نه طرح های مطالعاتی و نه هیچ یک از فعالیت های دیگری که از آن ها دانش ، اطلاعات ، تحلیل ، نگرش و دیدگاه زاده می شود به نشر یاری رسانده اند و نه هیچ گونه سرپرستی و نظارت روش مند متکی بر بنیادهای علمی و استوار بر اسلوب تحقیقاتی ، بر آن حاکم بوده است . حال آن که نشر به سرشت خود فرهنگ پرور ، رویداد آفرین ، فضا ساز ، دانش گستر ، آگاهی رسان ، اطلاع زا و مهارت فزاست.))
 (آذین ، دهبانی ، ۱۳۸۲ : ص ۹-۸)

پیشینه نشر

آغاز نشر را می توان زمانی دانست که خط از انحصار طبقه و گروه اجتماعی به خصوصی خارج شد و ابزار عمومی ارتباط قرار گرفت . ابزاری برای ثبت معاملات ، وسیله ای برای مکاتبه ، صدور فرمان و مانند آن ها . اما پس از رواج نسبی خط در جامعه نوشتن رایج نشد و کاربرد خط در محیطی کاملاً بسته و محدود ، چون دربار شاهان ، حوزه های دینی ، جرگه راز و راند کاهنان ، جمع محدود بازرگانان و در میان انگشت شماری از دیوانیان و دبیران دولتی باقی ماند . (همان : ص ۵۸)

سانسور

یکی از عوامل دیگر که در نشر تاثیر می گذارد سانسور است . ابتدا به تعریفی از سانسور و تاریخچه آن در ایران می پردازیم .

سانسور : هرگونه سیاست یا روش که نه تنها اعمال بلکه انگیزه های اعمال بشر را در ابراز عقاید ، اندیشه ها ، احساسات و سایر مکنوناتش با نوعی محدودیت روبه رو سازد .

انواع و شیوه های سانسور

-سانسور قانونی

-سانسور غیر قانونی

در سانسور قانونی اعمال به اجازه قانون انجام می گیرد و گاه کاملاً صریح و علنی و گاه نیمه صریح و نیمه علنی یا پنهانی است .

سانسور در روش قانونی به دو طریق عمل می کند :

(۱) سانسور پیشگیری

(۲) سانسور پیگردی

در سانسور پیشگیری ، از روش های پیش از چاپ ، نشر و ارسال پیام استفاده می شود . در سانسور پیگردی از روش های قانونی تعقیب استفاده می شود .

سانسور غیر قانونی خطرناک ترین و زیان بارترین نوع سانسور است . ظلمانی ترین و دردناک ترین دوره های تاریخ سانسور مربوط به اعصاری است که سانسور غیر قانونی در هیات قانون یا در لوای توجیه و تفسیر و تعبیر خاص سیر طبیعی اندیشه را آماج حملات خود قرار داده است .
(همان)

مسأله حقوق مؤلفان و ناشران

یکی از موارد دیگر مسأله حقوق مولفان و ناشران است که در کشور ما به خوبی به آن توجه نمی‌شود.

((شاید کمتر کسی باشد که سرو کارش با کتاب باشد و جمله‌ای که معمولاً در صفحه حقوق کتاب‌های فارسی می‌نویسند و حق چاپ را محفوظ اعلام می‌کند توجه نکرده باشد. معنای این جمله (حق چاپ محفوظ است) این است که فقط مولف یا مترجم یا ناشرند که حق دارند کتاب را مجدداً چاپ کنند و هیچ ناشر دیگری بدون رضایت مولف یا موافقت ناشر (در صورتی که مولف یا مترجم حقوق اثر خود را به ناشر واگذار کرده باشد) حق چاپ مجدد آن را ندارد. بدیهی است که این امر موقعی می‌تواند مؤثر و نافذ باشد که در جامعه قوانینی برای حفظ حقوق مولفان و ناشران وجود داشته باشد و علاوه بر آن این قوانین ضمانت اجرایی داشته باشد.)) (پور جوادی، ۱۳۸۱: ص ۱۰۶-۱۰۵).

صنعت نشر ما امروز به الگو و الگوسازی و تعریف‌ها و تصورات روشن از الگو عمیقاً نیازمند است. الگویی برای این صنعت مناسب است که بتواند دانش فنی، تخصصی، آموزشی، پژوهشی، سرمایه، نظام و تشکیلات و آرمان و اندیشه را به سوی خود جلب کند و در خود نگاه دارد و پیروانند و رشد و گسترش دهد، الگویی که در عین حال در عصر جهانی شدن به ورود ما به صحنه جهانی کمک کند. (آذرنگ، ۱۳۸۰: ص ۶۷)

مقایسه تیراژ کتاب در ایران و کشورهای توسعه یافته

وقتی مقدار تیراژ کتاب در ایران را با کشورهای پیشرفته مقایسه می‌کنیم به نکات جالبی دست می‌یابیم. شاید بتوان میزان تیراژ کتاب در هر کشور را ملاک مناسبی برای سنجش سرانه مطالعه و به عبارتی اقبال مردم به مطالعه کتاب دانست.

در کشور انگلستان متوسط انتشار سالانه بر اساس آمار ۱۹۹۵، ۱۰۵۰۱۵ بوده است که در جایگاه اول قرار گرفته است، کشور فرانسه با ۵۰۴۵۷ در ردیف دوم قرار دارد. (مهدیانی و مرتضوی و کتابداری، ۱۳۸۳، ص ۳۱-۲۴)

در دهه ۶۰ جمعاً حدود ۵۸۰۰ عنوان کتاب چاپ اول و تجدید چاپ شده است که از میانگین معمول در کشورهای پیشرفته معمولی ۵ برابر و از کشورهای شاخص حدود ۱۰ برابر کمتر است. در ۱۹۹۱ / ۱۳۷۰ در اروپا به ازای هر میلیون نفر ۸۰۲ عنوان کتاب منتشر شده است. (آذرننگ، ۱۳۷۴، ص ۵۰-۳۷)

کم بودن آثار نویسندگان ایرانی

یکی از علل موفق نشدن ادبیات ایران در کسب جایزه نوبل ادبی کم کار بودن نویسندگان ایرانی است البته بحث کمیت نیست بلکه وقتی نویسنده ای آثار زیادی به وجود آورد خود به خود یکی از این آثار خوب از کار در آمده و می تواند به شهرت نویسنده و ادبیات فارسی کمک خوبی کند (پایگاه ادبی متن نو، ص: چرا جایزه نوبل با ادبیات ایران بیگانه است)

نبودن فرهنگ و نیاز مطالعه در جامعه ایرانی

یکی دیگر از علل ناکامی ایران در کسب جایزه نوبل ادبی نبودن فرهنگ و نیاز مطالعه در جامعه ایران است، چیزی که انگیزه ای برای به وجود آوردن اثر هنری باقی نمی گذارد. در این جا بررسی می شود که بودن مطالعه چه تاثیری و نبودنش چه مضراتی برای ادبیات ما دارد.

((پویایی و بالندگی و باروری از بارزترین نشانه های فرهنگ زنده و شاداب است و فرهنگ زنده و شاداب نیز برای بقا و تعالی نیاز به تغذیه خوب و کافی دارد. غذای اصلی فرهنگ

کتاب است ، و بی غذایی موجب ایستایی و پژمردگی و ناباروری یا روآوری به منابع فرعی و انحرافی است .

متأسفانه دیده می شود که جامعه ما نسبت به کتاب بی اشتها و وازده است . این بیماری فرهنگ ما را نزار می کند)) (دفتر مطالعات ادبیات داستانی اسلامی ، ۱۳۷۴ : ص ۲۸۲-۲۷۶)

عدم دانش تخصصی رمان و نقش نقد سنتی در جهانی نشدن رمان ایران

یکی از مسائلی که باعث شده است ما نتوانیم به کسب جایزه نوبل نائل آییم نداشتن دانش تخصصی رمان نویسی در ایران است . و این که نقد سنتی بر رمان ها در کشور ما تاثیر خود را به جهانی نشدن رمان ایران در جهان گذاشته است .

ابتدا باید تعریفی از رمان داشته باشیم : ((رمان داستان بلند - در انگلیسی (novel) بیان نقلی مشور ابداعی است با تفصیلات درخور توجه و بغرنجی معین که به طور تخیلی با تجربه انسانی سر و کار دارد و وسیله توالی پیوسته رویدادهائی که در بردارنده گروهی اشخاص در فضائی معین است ، تعهد می شود قسم ادبی که وسیله چنان روایت هایی ایجاد گردد و شکل عمده ادبی در عصر ماست)) . (دستغیب ، ۱۳۸۶ : ص ۸-۷)

رمان یک اثر هنری است که بازتابی از وضعیت اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی جامعه است . بی گمان آثار هنری بازتابی از جامعه و روزگار خود و آینه ای فرا روی وضعیت اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی جامعه هستند که به نوعی گرایش های عام فرهنگی و اجتماعی جامعه را باز می تابانند .

((نثر نوین به خصوص ادبیات داستانی به خوبی بیانگر این موضوع است . تفاوت های جهان نگری انسان گذشته و جهان نگری انسان جدید ، هرچه بیشتر جایگاه هنر و به خصوص ادبیات

را در این چهار چوب نشان می‌دهد. بسیاری بر این باورند که ادبیات داستانی به خصوص رمان، زاده اوضاع و احوال فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی عصر جدید است.

نسبت گرایی رمان به خوبی با بهره مند شدن انسان در جامعه، از خیر و حق و شر و باطل در تناسب است. نوگرایی رمان با گرایش‌های نوگرایانه‌ی انسان نو و روزگار نو در پیوند است. رمان درخور عصری است که شیفته نوگرایی است.

انسانی که می‌کوشد در قلمرو مدرنیته و پسامدرنیته بیندیشد، گام بردارد و به تعامل دست یازد، به شکل پسندیده و یا ناپسندیده آن و گاه همراه با نوجویی افراطی واقع‌گرایی رمان نیز با واقع‌گرایی فلسفی روزگار جدید ما تناسب دارد. واقع‌گرایی فلسفی مستلزم نقاد بودن، ضد سنت بودن و نوآور بودن است. و رمان نیز نقاد ضد سنت و نوآور است بر خلاف گونه‌های داستانی پیشین که همواره می‌کوشید تصویری آرمانی از زندگی انسان به دست دهد، و در نمودن خوبی‌های طبع بشری با هدف خرسند کردن خواننده، افراط‌گرایانه گام برمی‌داشت. رمان و ادبیات داستانی جدید می‌کوشد زندگی فرد و جامعه را واقع‌گرایانه به تصویر در آورد، چه خواننده را خوش آید و چه خوش نیاید در عین حال بازگفتن واقعیت دیگر است و آفرینش رمان دیگر، بازگفتن واقعیت وظیفه تاریخ است در حالی که داستان نویسی واقعیت را در ساختاری زیبا شناختی بازآفرینی می‌کند. در حقیقت داستان نویسی و خالق اثر هنری منثور، مواد و مصالح را از واقعیت برمی‌گیرد و دنیای هنری مستقلی می‌سازد با معنایی نو، نومایگی نو و کارکردی نو در عرصه فراسوی واقعیت.

شناخت عوامل بازدارنده در حرکت و پویایی نثر نوین فارسی و به ویژه آسیب‌شناسی ادبیات داستانی ایران بایسته و ضروری است. اگر بپذیریم که ادبیات داستانی اروپایی و آمریکایی هم سو با مدرنیته و پسامدرنیته به راه خود ادامه داده است و اندیشمندان این سرزمین‌ها به یاری ادبیات داستانی به نقد مدرنیته و عقل‌ابزاری مدرن می‌پردازند تا با نگرش‌های مدرن و

پسامدرن ، حرکت تاریخی جامعه را آسان تر کنند ، منتقدان و داستان نویسان ایرانی راه دشوارتری در پیش روی دارند . (کامشاد ، ۱۳۸۳ : ص ۹-۱۰)

نقش نقد سنتی در جهانی نشدن رمان ایران

یکی از مباحث دیگر که در اینجا می توان مطرح کرد نقش نقد سنتی در عدم معرفی ادبیات فارسی و به خصوص رمان فارسی در سطح جهان است .

((میلان کوندرا رمان نویس معاصر اروپایی اخیرا در مصاحبه ای با لوموند با اشاره به سخنان گوته یادآور شده است (زمان ادبیات ملی سپری شده و زمان ادبیات جهانی فرارسیده است) . این فکر به تعبیری ، بخشی از وصیت گوته است .

بررسی یک رمان در زمینه ملی آن بی تردید در درک نقشی که این رمان در تاریخ ملتی داشته مفید و موثر می افتد . اما اگر رمان را به مثابه اثری هنری در نظر بگیریم چنین بررسی راه به جایی نمی برد . همین زمینه که درباره دست آورد رمانی معین برای یک ملت سخنی ندارد ، در عوض می گوید که آن رمان چه ره آوردی برای هنر رمان داشته و از عهده روشن کردن کدام یک از جنبه های کشف نشده هستی برآمده و چه صورت های تازه ای را یافته است . اندیشه گوته به این معناست : فقط زمینه فرا ملی می تواند ارزش های زیبا شناختی اثر را آشکار سازد . تفاوت بینا بین در جوهره پرسشی که گوته به طرح آن پرداخته با سوالی که ما اکنون درصدد پاسخ گویی به آن هستیم ، علت عمده جهانی نشدن رمان ایران است . گوته در قرن هجدهم میلادی با درک آهنگ زمانه به دنبال پژوهش های جهانی در تکوین ادبیات جهانی شرکت می جوید و ما بازمانده از پوشش زمان به دنبال یافتن پاسخی برای ارضای خود هستیم .

لازمه جهانی شدن رمان یک کشور، مشارکت آن در تاریخ جهانی رمان می باشد. و تاریخ رمان تاریخ تداوم اکتشافات و تاریخ دستیابی به فرم ها و صورت هایی نوین و ناشناخته است. زیرا رمان در عصری که شیوه های روایی کهن را به دور ریخته، پیش از آن که (چه گفتن) باشد (چگونه گفتن) است. رمان ایران هیچ نقشی در تاریخ و تداوم اکتشافات نداشته، زیرا هیچ گونه فرم و ساختاری را کشف نکرده و از عهده (روشن ساختن جنبه های کشف نشده هستی) برنیامده. اما چرا رمان ایران نتوانسته نقشی در تاریخ اکتشافات برعهده گیرد؟ واقعیت آن است که بر رمان ایران تفکری اسکولاستیک حکومت می کند.

نقد سنتی، سنجشی است که چیزی از ساختار و شکل نمی فهمد، ساختمان اثر را به یک سری احکام و اجزا ازلی و ابدی مثل طرح و توسعه، فراز و فرود، قهرمان پروری، پیام و... محدود و مقید ساخته و پویندگی ادبیات داستانی را در حصار های تنگ و تاریک خود می افسرد. در تلقی اسکولاستیک اجزاء مذکور مبدل به میزانی شده که رمان را بر آن مطابق می کنند. هرزمانی که در این چهار چوب تنگ جای نگیری منفور و متروذ خواهد بود. هرگونه تجربه ای و رای مقایس های معمول نفی و تکفیر می شود.

نقد سنتی زائد و دنباله رو داستان سنتی است. آن ها یکدیگر را حفظ می کنند و در پناه هم به زندگی ادامه می دهند. بنابراین برخورد نقد سنتی با قصه سنتی هیچ تکامل و سنتزی را در پی ندارد، جدال برسر رعایت بنیان ها و عوامل از پیش مقرر زمینه مساعدی است که بقا و تثبیت هر یک را موجب می شود.

قصه سنتی همواره مدعی است دستورات و احکام و مقررات مصوبه ازلی و ابدی را مو به مو رعایت کرده و وجدانش آسوده است که کوچکترین انحرافی از مسیر مستقیم پیدا نکرده است. نقد سنتی با سرسختی و چهره ای غیر قابل انعطاف می نویسنده را می گیرد که این جا و آن جا احکام و دستورات را زیر پا گذارده و قلم را به گناهی نابخشودنی آلوده است. بدین ترتیب

قصه سنتی عاملی است که موجب می‌شود نقد سنتی در عصر فرا سنتی به حیات خود ادامه دهد و هنوز برای خود رسالتی قائل شود. با این حال اگر رسالتی برای نقد سنتی باقی مانده باشد جلوگیری از حرکت و تعالی رمان برای کشف فرم‌های ناشناخته و ترک پوسته‌های مکرر برای پیوستن رمان ایران به اقیانوس جهانی ادبیات است.

تعصب بیمارگونه منتقدین سنتی در لزوم رعایت این احکام و بخش نامه‌های عریض و طویل نشانگر آن است که آن‌ها فراموش کرده‌اند. قصه نویسی با تصویب و تدوین یک سلسله احکام و دستورالعمل‌ها به وجود نیامده، بلکه برعکس این احکام است که در مراحل مختلفی از تاریخ رمان از ساختارهای عملاً موجود قصه‌ها استخراج شده‌اند، ولی استخراج این احکام و قواعد مثل گره، فراز و فرود و مانند آن‌ها هیچ‌گاه به منزله آن نیست که چنین احکامی، ازلی و ابدی و غیر قابل تغییر بوده و هیچ‌رمانی حق عدول از آن را ندارد. چنین پنداری منجر به آن خواهد شد که برخی از بزرگترین آفرینش‌های ادبی و هنری به دلیل عدم انطباق با معیارهای از پیش مقرر در زمره (قصه) جای‌نگیرند. چنان‌که آقای دکتر رضا براهنی با همین گمان داستان (قطره خون و زنده به گور) صادق هدایت را به لحاظ فقدان (انضباط هنری) باور نکرده است.

نقد سنتی از درک این دیالگ ساده عاجز است که به همان دلیل که قواعد رمان را به وجود نیاورده بلکه رمان، موجود قواعد بوده به همان ترتیب نیز می‌تواند این قواعد را نقض کند و به افق‌های ناشناخته بیاندهد. مقدس ساختن احکام و قواعد منجر به هر نوع تجربه جدیدی را برای کشف صورت‌های ناشناخته نفی می‌کند و این با ماهیت و ذات پویای هنر منافات دارد. اگر رمان (چه گفتن) نیست که (چه گونه گفتن) است پس (یک گونه گفتن) نیز نخواهد بود، یعنی نمی‌تواند خودش را به یک شکل و ساختار محدود و مقید سازد. بلکه پژوهش است، مستمر و پرخطر برای کشف فرم‌ها و جریان‌های نوین روایت. اما درک نسخه‌ای

رمان نویس ، منتقد سنتی را وامی دارد در قبال آموزش (قصه نویسی) و نشر و اشاعه احکام آن احساس مسئولیت نماید ، نتیجتاً انواع کتب و جزوات (آموزش قصه نویسی) به بازار سرازیر می شوند . و یکی از محتمل های اساسی تلقی سنتی رمان - که اتفاقاً یکی موانع شکوفایی رمان نیز هست - شکل می گیرد .

به هر تقریر هنر و ادبیات جز خود هدفی ندارد و هنر همچنان که از طبیعت نباید تقلید کند از آموزش اخلاقی نیز باید بپرهیزد . اگر هنر را وسیله آموزش کنیم به خاصیت پایان ناپذیر آن زیان می رسانیم ، فقط آن چیزی پایان ناپذیر است که در نفس خود غایتی داشته باشد .))(دفتر مطالعات ادبیات داستانی ، ۱۳۷۴ : ص ۲۰۵ - ۲۰۱)

مسأله معیشت و نبودن هنر نویسندگی به عنوان یک شغل در ایران

یکی دیگر از مواردی که به ناکامی ایران در به دست آوردن جایزه نوبل تاثیر گذاشته است مسأله معیشت نویسندگان است . در کشور ما ایران نویسندگی هنوز چه به طور رسمی و چه به طور غیر رسمی به عنوان یک شغل شناخته نشده است . از این جهت نویسندگانی که در ایران تا به امروز کار کرده اند کسانی بوده اند که شغل دیگری داشته اند و کار نویسندگی به عنوان یک کار هنری برایشان محسوب می شده است . در ایران می توان از نویسندگانی چون صادق هدایت که در ابتدا ، شغل و منصب دولتی داشت و چند صباحی را در بانک ملی ایران مشغول به کار بود ، نام برد . یا جلال آل احمد که به طور رسمی معلم بود و تا آخرین لحظه زندگیش در این منصب کار می کرد و با فراق بالی که تقریباً از معیشت داشت به کار نویسندگی هم می پرداخت و می بینیم چه آثار با ارزشی را به وجود آورد . شاعران ما هم تقریباً همین وضع را

داشتند و هر یک از شاعران خوب معاصر ما به کاری دیگر می پرداختند و عملاً شاعری جزء کارهای هنری آن‌ها به حساب می آمد.

هیچ یک از نهاد های فرهنگی دولت که در راس آن وزارت فرهنگ بود پشتیبانی مالی خاصی از این فرهیختگان نمی کردند و این رویه تا به امروز هم ادامه دارد، چیزی که باعث می شود پدید آورندگان اندیشه های نو با آن سر پنجه نرم کنند و چه بسا نویسندگانی که غم نان دارند هیچ گاه آن طور که باید نمی تواند آثار خوب پدید آورند. چرا که باید یک نویسنده زمان اندیشیدن داشته باشد آن هم بدون هیچ دغدغه ای، تا بتواند اثری خوب و قوی را به وجود آورد.

در تحقیقی که آقای خرمشاهی از درآمد یک نویسنده در ایران داشته است می گوید:

همین امروز اگر بخواهیم بهترین حالت را برای نویسندگان در نظر بگیریم، از جمله تیراژ ۳۰۰۰ نسخه، حق تألیف و حق ترجمه و به طور کلی حق الزحمه نویسنده را به گزاف ترین وجهی (که خاص نویسندگان دارای سابقه و آوازه و آثار عدیده و خوش فروش است) ۱۵٪ از بهای روی / پشت جلد ضربدر تیراژ سهم نویسنده است. (خرمشاهی، ۱۳۷۹، ص ۲۳-۸)

((نویسندگی در غرب به عنوان یک شغل در آمده و درآمد سالانه یک نویسنده در آمریکا در سال ۲۰۱۰ مطابق با آخرین آمارها در سال ۲۰۱۳، ۵۶۳۰۰ دلار بوده است. در استرالیا متوسط درآمد سالانه این شغل ۴۴۰۰۰ دلار (قبل از کسر مالیات) می باشد. در انگلستان با توجه به نوع قراردادهای دستمزدهای متفاوتی می گیرند.)) (سایت مسیر ایرانی)

اگر روزی نویسندگی به طور رسمی به عنوان یک شغل اعلام شود و برایش حقوق و مزایایی توسط کارشناسان کشور در نظر گرفته شود، انگیزه های زیادی برای نسل جوان کشور به بار می آورد که در این راه گام بردارند و تلاش کنند. در ضمن ادبیات فارسی به عنوان رشته ای

که دروازه این کار در نظر گرفته شده ، دیده می شود و بسیاری از جوانان برای ورود به این رشته تلاش می کنند و البته از بین این جوانان با انگیزه و آموزش دیده مطمئناً آثار ماندگاری به وجود می آید. و به این طریق ادبیات ما به جهان معرفی می شود و خوانندگان زیادی از سراسر جهان برای خواندن آثار ایرانیان اشتیاق پیدا می کنند و شاید روزی کشور ما بتواند جایزه نوبل را از آن خود کند.

تأثیر مسائل سیاسی

یکی دیگر از عللی که می توان به عنوان دلایل ناکامی ایران در کسب جایزه نوبل نام برد ، مسائل سیاسی است . مسائل سیاسی را که بر ادبیات ایران تاثیر گذاشته می توان در دو حوزه داخلی و خارجی بررسی کرد . بنیاد نوبل در سال ۱۹۰۰ میلادی تاسیس شد . درست همان سالی که فرمان مشروطیت توسط مظفرالدین شاه قاجار در ایران امضا شد و شکل جدیدی از نظام سیاسی حکومت در ایران شکل گرفت که بر تمام حوزه های اقتصادی ، فرهنگی و ادبی در ایران تأثیر گذاشت . پای ایرانیان به خارج از کشور باز شد و ایرانیان از قشرهای ثروتمند و تحصیل کرده پا به فرنگ گذاشته و با دنیای غرب آشنا شدند و این بود که تأثیر اندیشه و فرهنگ غرب در حوزه های اجتماعی و ادبی ایران نمایان شد ، و نشان می دهد که تلاش های سیاسی این مقطع در ایران تأثیرات به نسبت مثبت بر حوزه ادبی ایران دارد .

. این مقطع با شروع سلطنت رضاخان به شکل جدید تر نمایان می شود و عملاً با سیاست های رضا خانی شتاب بیشتری می گیرد و ایران به سرعت به سمت غربی شدن می شتابد . در این دوره شبکه انتشارات در ایران گسترده تر می شود و تحصیل برای مردم بیشتری در ایران فراهم می شود . دانشگاه ها تأسیس می شوند و راه دانش بازتر می شود . در این دوره شاعران تجددگرا نمایان می شوند اما با توجه به استقرار نظام استبدادی است که توسط رضا خان اداره می شود . در این دوره عملاً ادبیات ایران با چالش سخت استبداد حاکم مواجه می شود و

نویسندگان عملاً برای اولین بار با سانسور مواجه شدند و نویسندگان اجازه بازتاب کامل مسائل جامعه را نداشتند. در حوزه سیاست خارجی برای ادبیات ایران در سطح بین‌المللی شرایط بهتری حاکم بوده و ادبیات ایران برای نشان دادن خود در حوزه بین‌المللی با مشکل خاص مواجه نبود.

بعد از دوره ۲۰ ساله حکومت رضا خان که به پهلوی اول در تاریخ معاصر ایران معروف است حکومت به پسرش محمدرضا پهلوی می‌رسد. در ابتدای حکومت محمد رضا پهلوی فضای باز سیاسی در کشور حاکم می‌شود و نویسندگان و شاعران ایران فضایی را در جهت نشان دادن اندیشه‌های انسان دوستانه و وطن‌خواهانه از خود نشان دادند که مورد استقبال مردم قرار گرفت و خونی تازه بر رگ‌های ادبیات این کشور جاری شد. مردم به خواندن کتاب توجه نشان داده و تیراژ کتاب در ایران بالا رفت و طیف بیشتری از مردم با ارزان شدن کتاب توانستند کتاب بخوانند. این فضای جدید سیاسی همچنین باعث شد نویسندگان و شاعران تازه پا به عرصه ادبیات بگذارند و کارهای جدید ارائه کنند. همچنین نویسندگانی که در خارج از کشور بودند از این فضا استفاده کرده و کتاب‌های خود را در ایران نشر دادند. در حوزه ترجمه هم رمان‌های تقریباً خوب به فارسی ترجمه شد و در اختیار خوانندگان ایرانی قرار گرفت.

البته این فضا هم زمان زیادی طول نکشید که دوباره رژیم پهلوی دوم راه پدرش را در پیش گرفت و نظام استبداد و سانسور دوباره اجرا شد. این باعث سرخوردگی نویسندگان ایرانی شد و مثل طفلی که تازه شروع به پا گرفتن بود متوقف شد اما در حوزه سیاست خارجی در پهلوی دوم هم ادبیات ایران با مشکل خاصی مواجه نبود بلکه اثری محکم با ترجمه خوب برای معرفی به جهان نداشتیم تا بتوانیم از این فضا استفاده کنیم با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷. ادبیات هم در این دوره دچار انقلاب فکری و اندیشه‌ای شد. آزادی برقرار شد و نویسندگان و

شاعران می توانستند آزادانه افکار خود را بیان کنند. با ورود تکنولوژی های جدید میزان انتشارات در ایران افزایش یافت و تحصیل برای همه به صورت رایگان فراهم شد .

از دهه دوم انقلاب و پس از پایان جنگ با توجه به فشارهای بین المللی در بعد اقتصادی صنعت نشر ایران از آن تاثیر گرفت و باعث افزایش بهای کتاب و در نتیجه باعث بیرون رفتن کتاب از سبد خانواده ایرانی شد . از سویی تهاجم فرهنگی نویسندگان ما را دچار سردرگمی کرد و در حوزه سیاست خارجی هم بعد از انقلاب با توجه به دشمنی ابرقدرت های جهان با کشور ما فضای مناسبی برای ارائه اثرهای ایرانی باز نبود هر چند که در این سو هم اثر مناسب و قوی وجود نداشت . از این رو مسائل سیاسی هم می تواند یکی از آخرین علل ناکامی ادبیات فارسی در کسب جایزه نوبل باشد .

نبودن قانون کپی رایت در ایران

یکی از مسائل دیگری را که می شود مطرح کرد نبودن قانون کپی رایت در ایران است . یکی از دیگر عللی که بر ناکامی ادبیات فارسی در کسب جایزه نوبل ادبی تاثیر گذار است این مسأله است که ایران در ((کنوانسیون کپی رایت عضو نبوده و برای این که ادبیات کشورمان در سطح جهانی مطرح شود باید یک رابطه قانونی با ادبیات جهان داشته باشیم . ما در رابطه با کپی رایت ، دزد دریایی محسوب می شویم و تا زمانی که مایملک ادبی سایر کشورها احترام نگذاریم نمی توانیم جواز ورود به ادبیات بین المللی را به دست آوریم .)) (پایگاه ادبی متن نو ، ص :چرا جایزه نوبل با ادبات بیگانه است)

نتیجه گیری

دانستیم که جایزه نوبل در جهان امروز جایگاه خاص ، مهم و بین المللی پیدا کرده است . جایزه ای که در حوزه های پزشکی ، ادبی ، فیزیک ، شیمی و ... به بزرگان این رشته ها تعلق

می‌گیرد و به کشورهای آن‌ها وجهه خوب بین‌المللی می‌دهد و در ضمن برای آن‌ها ایجاد ثروت می‌کند. در این بین حوزه ادبی جایگاه مهم‌تری به خاطر افزایش قدرت از جهت تاثیر گذاری بر اندیشه‌ها دارد. وقتی به نقشه علمی کشورهای جهان نگاه می‌کنیم می‌بینیم که کشورهای قدرتمند سهم زیادی را از این جایزه کسب کرده‌اند، زیرا که سرمایه‌گذاری خوبی در آن حوزه‌های علمی انجام داده‌اند و پس از کسب این جایزه جایگاه‌شان بین ملت‌های جهان ارتقاء یافته است و از این طریق می‌توانند تا حدودی با آثار ادبی‌شان بر فرهنگ و اندیشه آن‌ها تأثیر بگذارند.

کشور ما ایران تا کنون حتی با داشتن پیشینه قوی ادبی خود هنوز نتوانسته این جایزه را کسب کند. جایگاهی که روزی شاعران و نویسندگان کشورهای پیشرو ادبی امروز از آثار قدمای ما اقتباس می‌کردند، افرادی چون گوته و ...

باید پذیرفت و همان‌طور که گفته شد ادبیات معاصر ما دچار مشکلات اساسی است که تارفع کامل آن‌ها نمی‌تواند جایگاه خود را در جهان ادبیات امروز پیدا کند. این مشکلات به دو دسته مادی و معنوی تقسیم می‌شوند. مشکلات معنوی خود به چند مورد تقسیم می‌شود: چون مشکلات اندیشه‌ای و آرمانی، نداشتن انگیزه برای نوشتن به واسطه مشکلات معیشت، نداشتن فرهنگ مطالعه و اهمیت کتاب‌خوانی، نداشتن تخصص و دانش ادبیات و همچنین نداشتن مترجمان قوی و خوب. مشکلات مادی نیز به چند دسته تقسیم می‌شوند که از آن موارد می‌توان به مشکلات صنعت چاپ از جمله گران بودن کاغذ و چاپ کتاب، نداشتن بازار خوب و پر رونق اشاره کرد.

ما برای رسیدن به جایگاه خوب خودمان در عرصه ادبیات باید یک جهاد علمی و ادبی را شروع کنیم. یعنی اینکه دولت و ملت باید جداً شروع کنند. دولت با حمایت‌های مالی و معنوی از نویسندگان و شاعران و همچنین صنعت مهم چاپ و نشر، و مردم با احساس نیاز به

مطالعه و خرید کتاب سهم خود را در این جهاد علمی و ادبی برای این کشور به جا آورند ، تا بتوانیم جانی تازه به ادبیات معاصر خودمان بدهیم .

منابع

- آذرننگ ، عبدالحسین (۱۳۸۰)، چون و چرایی درباب سیاست های نشر کتاب ، نشر کتابدار .
- ، (۱۳۷۴)، دوره های عادی و بحرانی نشر کتاب در ایران ۱۳۷۰-۱۳۲۰ ، دانشگاه انقلاب ، شماره ۲ ، ویژه کتاب و کتاب خوانی
- آذین ، عبدالحسین ، علی دهبانی (۱۳۸۲)، تاریخ شفاهی نشر ایران ، انتشارات ققنوس ، زمستان .
- محمدی ، مریم ، نوری نشاط ، سعید (۱۳۷۴)، زندگینامه‌پردازان جایزه ی نوبل ادبیات ۱۹۹۴-۱۹۰۱ ، انتشارات کویر.
- بخشی ، علی (۱۳۹۲)، جایزه ی نوبل ادبیات ، انتشارات حریر.
- پایگاه ادبی متن نو ، ص :چرا جایزه نوبل با ادبات بیگانه است
- پور جوادی ، نصرالله (۱۳۹۰)، درباره نشر کتاب و حق مولف (برگزیده مقاله های نشر دانش ۹) ، چاپ نو بهار .
- خرمشاهی ، بهاء الدین (۱۳۹۰) ، ترجمه کاوی ، نشر ناهید.
- دستغیب ، عبدالعلی (۱۳۷۹)، آیا می توان با نویسندگی زندگی کرد ، هنر و معماری ، شماره ۴۳
- ، (۱۳۸۶) ، پیدایش رمان فارسی ، چاپ ستاره .

دفتر مطالعات ادبیات داستانی ، مجموعه سخنرانیها و مقالات نخستین سمینار بررسی مسائل
رمان در ایران ، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، ۱۳۷۴

سایت مسیر ایرانی

صفا زاده ، طاهره (۱۳۷۰) ، اصول و مبانی ترجمه، نشر رایزن ، زمستان.

کامشاد ، حسن (۱۳۸۳)، نشر نوین فارسی ، چاپ دقت.

مهدیانی ، علی رضا ، مرتضوی (۱۳۸۳)، سید حسن کتابداری ، سیماینشر ایران در دو هفته اخیر
، رهیافت .

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

تازه های آموزش
آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

تازه های آموزش
روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

تازه های آموزش
آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران